

ZAKOŃCZENIE. WĄTEK POLITYCZNY

Spółeczeństwo francuskie poszukuje sensu i przyszłości. Cel tej książki jest zarazem skromny i ambitny: określić bezład społeczny i okazać, że możliwy jest powrót do działania politycznego zaszczerpionego na życiu codziennym. Sprawa jest pilna: mur niezrozumienia oddzielający społeczeństwo od polityki z dnia na dzień wydaje się rosnać. Ze względu na brak jasnej analizy źródeł tej bolączki nasze społeczeństwo od piętnastu lat wciąż oscyluje między nostalgią a rezygnacją, milczącą rozpaczą i krótkotrwałymi rewoltami. Trzeba to stwierdzić wyraźnie: polityka, zadowolając się wynajdywaniem coraz liczniejszych kozłów ofiarnych, nie potrafi dziś sprostać potrzebie sensu, która znajduje wyraz w sposób zarazem dojmujący i niejasny.

Podjęliśmy tę pracę, by przerwać fatalny łańcuch, który co dzień wzmaga rozczarowanie obywateli brakiem zainteresowania nimi przez instytucje i skrycie podważa fundamenty demokracji. Aby pozytywnie stawić czoło przyszłości, trzeba przede wszystkim lepiej rozumieć otaczający nas świat. To z braku zrozumienia przemian, jakim ulega społeczeństwo, rodzi się i nieskuteczność polityki, i coraz większy jej rozbrat z życiem codziennym. Francuskie bolączki, jak to pokazaliśmy, mają swe źródło w nieprzejrzystości społecznej, ta zaś dodatkowo utrudnia zrozumienie transformacji.

Zasadniczą rolę odgrywa pojawienie się nieznanych dotąd form nierówności i nowego rodzaju uposłedzeń społecznych płynących z rozwoju społeczeństwa indywidualistycznego. Polityka nie odzyska swej zasadniczej roli polegającej na nadawaniu sensu przyszłości, jeśli nie będzie liczyć się z tymi faktami. Wbrew wszelkim „ułatwieniom”

polegającym na obrzucaniu wyzwiskami partii i elit i zrzucania na nie całej odpowiedzialności za aktualne kłopoty jesteśmy przekonani, że trzeba przede wszystkim przywrócić prawdziwy sens działaniu politycznemu. Tylko pod tym warunkiem możliwe będzie wkroczenie w nową epokę obywatelskości.

